

"Αλομπεργκ και "Εσσε: "Προανάκριση,"

Θέατρο Ρέξ-Θίασος Μαρίκας Κοτοπούλη

ΤΟΥ κ. ΣΩΚΡΑΤΗ ΚΡΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Η «Προανάκριση» είναι ένα έργο λεπτής ψυχολογίας, με λεπτή φιλοσοφική γραμμή, με φυσικό, ζωντανό και δουλεμένο διάλογο, με φυσικό πάθιμο τού μώβου του. Είναι ένα αληθινό δράμα και όχι ένας γρίφος άκτυνομικός. Είναι μία σύνθετη εικόνα της ζωής. Στο κέντρο της μάς παρουσιάζει την άκαμψη και άσυνείδητη επαγγελματική κενοδοξία ενός ασυμπτωτικού άνακριτη, το ά ν α κ ρ ι τ ή γενικά, που γίνεται σύμβολο στο έργο από τη στιγμή που αντιπαρατάσσεται από τον νεό νομικό, το γιό, που ακόμα δεν έχει απορροφηθεί από τον κλάδο και δεν έχει απογίνει επαγγελματική συνείδηση και από την ώρα που αντιπαρατάσσεται στο άλλο σύμβολο του συγκινημένου ορθολογισμού και της (άνυπαρκτης) αντικειμενικότητας, τον παρατημένο νομικό Σπρίνερ, και χτυπιέται και γκρεμίζεται. Αυτό είναι οι δύο πόλοι που δένουν τις άκρες της κεντρικής ιδέας του έργου και που γύρω τους περιτρέφεται, παλλόμενη και ζωντανή, η καθημερινή ζωή με τις εδαισιθήσεις της και τις εννοιαίες της, με τα συμπεριφέροντά της, τους συνασθησιαμούς της, τη διάσπαρτα της.

Στις χίλιες άνακρίσεις κι άνάμια σταύς δεκαοχτώ άφύους, γιανρίζε ό άνακριτής δεκάκι καταδικάζει, Μεγάλη έπιτυχία. Δεκαοχτώ πεπαιθώσις όπου ή άνακριτής κυριεμένη από επαγγελματικό ήλιό και μέθρι επαγγελματική όπισυνοδητή προσπαθεί ν' αποδείξει την άποψη της γιά την ένοχη του κατηγορούμενου' όχι οδασιατικά, τό φόνος. Κ' ή χιλιοστή — πρώτη άνακρίση κάνει τον ασυμπτω άνακριτή και άβνητή τη δόξα που γνώρισε. Τόν μπλέκει με τό γιό του, με την κόρη του, τόν μαύσκάνει και τόν κάνει άνθρωπο άληθινά συγκινημένο. "Όλα τά κυρία πρόσφατα στο έργο έβουσε τό έσωτερικό τους δράμα. "Ο άνακριτής, ή κόρη του, ό γιός — ή άσφαρτή και γερή νεότη — ό φοιτητής — ό άνθρώπινα παραστρατημένος και ό περάνθρωπος, άλλα άληθινά εύγενήκος — ό έγκληματικός θυροφός. Κοντά τους ή άδιαφορία της κόκας, ή έπιπόδλη χαρτολογία τού κομπαρετίστα, οι μικρογονιές της καθαρίστρας, ή άνησχη ένέργεια τού λαϊκού γέρω — φιλοσοφούντος "Ανατόλ, πλάσανόνο τό κινδύ έξάμια με άληθινά παλιό ζώσις κι έτσι εκείνο άναδεικνύεται ουσολογικά και έντονα. Οι τύποι της κυρίας Μπίνερτ, καθώς και της φιλενάδας της κόρης της, μπορεί νά είναι πιό άδύνατοι, όμως χρησιμοποιούνται σωστά από τους συγγραφείς γιά νά δημιουργήσουν την άτιμόφαιρα τού οικουγενειακού περιβάλλοντος τού "Ανακριτή, που έρχεται σε σύγκρουση με τ' άλλο, τό επαγγελματικό. Γιά παράμοιους σκοπούς, υπάρχουν και οι δεύτεροι άστυνομικοί με λογική, φεδώ και άπλότητα στη μέναι.

"Αν ό συγγραφέας ό γάμμος παίρνει τόν ύπολασθίνοντα πυρήνα ένός πάθους ή μιάς άδυναμίας μέσα στον πληθωρικό έσωτερικό άνθρωπο και τόν μεγειθύνει και τόν άποκαλύπτει με την τέχνη του σε μάς, κανείς δέ μπορεί ν' άμφισβητήσει ότι οι συγγραφείς της «Προανάκρισης» μάς άποκάλυψαν μιάν δψη από τη σύνθετη ύπόσταση τού ά ν α κ ρ ι τ ή, που μπορεί νά υπάργει σ' άλλον σε μεγαλύτερο και σ' άλλον σε μικρότερο βαθμό.

Η λεπτή ψυχολογία τού έργου, που ή μόνη του άτέλεια ήταν οι διαδοχικοί διάλογοι (μιά πόρτα έκλεινε κλεινόντας ένα και ξαννοίξε γιά νά ξαννοίξει άλλο διάλογο), δέ δόθηκε, νομίζω, στην παράσταση με όλες τις διακυμάνσεις της και τη διακριτική της γραμμή. Κι' ούτε μπορούσε νά δοθεί χωρίς την εδύνη ένός μελετημένου σκηνοθέτη που άπ' αυτόν μόνο θά μπορούσε κανείς νάγει άνάλογες αξιώσεις. Οι ήθσοποιό έκαναν, ότι μπορούσαν' μόνοι τους. Σε πολλά όμιας σημεία τους έξέφυγε τό νόημα της λεπτομέρειας και συχνά τό όρατό δράμα πασοου, ασάφης σαν ένα έργο άστυνομικό και τότε έβιοιζε σαν την παράσταση τού «Επιθεωρητή Γκρέυ».

Η διανομή τού έργου είχε περισσότερες αξιώσεις. Γιατί όλοι: οι όζλοιοι του είναι δύσκολοι και άπατούν άριμότητα και πείρα. "Ο κ. Καλλέργης κράτησε σε πολλά σημεία, συμπασθητικά τό ρόλο τού νέου νομικού' όμως ήταν συχνά άσυγκράτητος, ψαλακωμένος και συχνά έλεγε τά λόγια του, χωρίς νά ζει

και νά τά αισθάνεται. "Ο ρόλος τού γέρω—Ανατόλ επίσης ρόλος χαρακτηριστικός και δύσκολος που μόνο ό Γκιαννίδης θά μπορούσε νά τόν άσσει, δόθηκε στον νέο ήθοποιό Α. Λεμό, που έκαμε μιά συμπασθητική γιά την προσπαθεία της, έμφάνιση, άλλα άστερώσε λίγο την εξέλιξη τού έργου με τόν τόπο του και μάλιστα, έβειξε νά παίρνει σαν νέος ήθοποιός τόν άδριο που καλά θάκανε νά θηλασει νά τόν άφήσει τό γρηγορότερο. "Ας μήν παρασφραθεί από την εύκολή έπιτυχία και από οδυσιατικά άνεύθυνους έπαίνους. "Ο τύπος που έστριψε ήταν έντελώς έξωτερικός, ό τρόπος έυκολος. Πολύ σούριμο τών ποδιών, άναστέλλωση της φωνής, τρεμούλες, γερύματα. "Ο "Ανατόλ ένός τύπος λαϊκός που φιλοσοφεί και μιγχανεύεται και δέν ηουχάζει, δέν ταιριάζει με τά βαθιά και σερνιμένα γεράματα με τά όποια τόν έντυσε ό κ. Λεμός, που άφαιρούν τό κέφι γιά δράση και άποιακρόνουν την πρωτοβουλία.

"Όστε δόθηκε παρεξηγημένα ό "Ανατόλ. "Αλλά και τέτοιοι θά ήταν ό τύπος του, πάλι δέν θά μάς ίκαυνοπούσε. Γιατί ό νέος ήθοποιός πρέπει νά νοιώσει ότι ένας χαρακτήρας στέκεται στη σκηνή όχι όταν τόν έπισοούμε, άλλα όταν τόν ζούμε και τόν ασθάνομαστε. "Όταν δέν τόν σκαρφώνουμε εκ τών έξω, άλλα καταλήγουμε στην έξωτερική του μορφή από έσωτερική άνάγκη. Τότε δέ χρειάζεται να παραποήσουμε τά έκφραστικά μας μέσα—όπως έκανε με τη φωνή του ό κ. Λεμός—γιατί ή παραποίηση είναι άφύσικη και άνασθηθητική, άσκημη, άλλα χρωματίζουμε φυσικά και τεχνικά και έντονα και χαρακτηρίζουμε μ' αυτό την εκδήλωση μάς. Δουλειά τού τεχνίτη τού άληθινού με τεχνική και πνευματικότητα. Η άπόφαση είναι τόσο μικρή όσο και άπείρανη. Η άναπτυχθεί έδω περισσότερο δέν είναι δυνατό. "Ο κ. Λεμός, κι' ό κανέ νέος ήθοποιός, ές τό σκεπεί έν θέλει, μόνος του, κι' άς τό βασισμένοι στο μυαλό του.

Παρόμοια μικρότερα ή μεγαλύτερα παραστρατήματα έβρισκω και άλλα στην παράσταση τού Ρέξ. "Ο κ. Βανδής—στο χέλιο που μπορεί τ' οως νά πάρει ώραία εξέλιξη άν μάθει νά παίζε: περισσότερο θέατρο, νά πλάθει δηλ. τους ρόλους

του—άρχισε τη δεύτερη εικόνα τού έργου με τέτοια βία, τόση γοργότητα, σχεδόν κολλημένο, που μάς έλαγάνωσε από την άρχή, ενώ έμειναν τρεις πράξεις, δρόμος—προσάνοκη ακόμα. Οι άστυνομικοί και οι άνακριτές είναι ψύχραιμοι, άπομονητικοί και δέν νευρίζουν και δέ διάζονται και δέ θυμώνουν, παρά μόνον όταν ή άνάγκη κι' ή σκοπιμότητα τό καλεί. Εύτυχώς γρηγορά ή παράσταση μπηκε' σε ρυθμό πού ταιριαστό. Στόν κ. Βανδή θά ήθελα νά συστήσω ακόμα νά μήν κάνει στη σκηνή κατάγρηση της στάσης με άνοητά πόδια, γιατί είναι μιά στάση άνασθηθητική.

"Ο κ. "Αβδής κράτησε καλά τό ρόλο τού κομπορετίστα, και μάλιστα στη δεύτερη πράξη, ενώ ό κ. Ζερβός έκανε έναν παράδεινο τύπο από τόν πορτιέρο, οδολογημένο κατά την αντίληψη του, άλλα όχι πορτιέρο ή όσος θα τόν ήθελαν νομίζω οι συγγραφείς τού έργου. Τόπο λαϊκότερο, πού πρωτόστο και τό ίδιο κομπορετίστο. "Αν στό σπέτι που ύπηρετούς έμειναν κι' ελεύθερες γυναικίς, αυτές δέν τις έμπορευόταν, όστε είχε άλλη σχέση με τίς τούς, Κακάς τόν έμφάνισολοιπόν σαν έναν τύπο «ιδιόμοσου». "Ηταν πορτιέρος κι' έπαρνε και πομπισούρ. Τά άλλα καλύτερότατα πρόσφατα της καθαρίστρας (ή δ. Κοκόλα), τού άστυνομικού Σπρίντερ (ό κ. Γκιαννίδης) δέθηκαν νομίζω καλά. "Επίσης ώραία δέθηκαν οι τρεις κύριοι γυναικείοι ρόλοι της κυρίας και της κόρης Βινέρτ από την κ. Χαλκούση (που τ' οως θά έπρεπε νά έχει μιά άσθητορότερη έμφάνιση) και την κ. Ρίτα Μυράτ και της Έως "Αρντ από την κ. Λώρη. Η δνις Βολονάκη έβωσε στον φευγαλέο ρόλο της Μελίτας Τσίρ, ότι χρειάζοταν. Μένουν οι κύριοι ρόλοι τού άνακριτή, τού φοιτητή και κείνος δέ καθαρά συμβολικός τού δικηγόρου Σπρίνερ.

"Ο κ. Παπάς κράτησε τό ρόλο τού άνακριτή με έξωτερική άνασθηθητική και με έκφραστική άλήθεια, όσως και ό κ. Μυράτ τού ρόλο τού φοιτητή. "Απόσο ό πρώτος έπρεπε νομίζω νά είναι κάποιος πού σκληροί στην έκφρασή του, πού γρανιτώδης πού πεισματικός και συγκρατημένος

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 11)

"ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ,

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 6)

είρων, ενώ ό δεύτερος πού εδαισθητός, λιγώτερο τετράγωνος και περισσότερο λεπτός γιά νά δικαιολογηί τά αισθηματά και τά παραστρατήματά του, τις άδυναμίες και τά ζεσπάσματα του έκείνα, τά σαν ύστερικά. Σκηνοθετικές αυτές λεπτομέρειες πού δέ μειώνουν την εργασία τών ήθοποιών. "Ο κ. Γκιαννίδης, παίζοντας τό ρόλο τού Σπρίνερ, έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

ήταν τό κεφάλι του είναι κάταστρο και μπαμπασκένιο. Η στερεότητα ένός σύμβολου δέν νούνα: με γεραιτιά. Η δράση μόνο νικιά. "Ο κ. Γκιαννίδης θά είχε τη δύναμη νά μάς δώσει έναν τύπο με περιεχόμενο και συγκυλωμμένη ειρωνεία και άσθηθητικότητα. Τώρα μάς έβωσε έναν άπλό εδουσειδητο δικηγόρο πείρας και σοφίας.

Μ' όλες αυτές τις παρατηρήσεις πού την εδύνη τους μόνο από ένα σκηνοθέτη θά μπορούσε κανείς νά τη ζήτησει, ή παράσταση σε πολλά σημεία δίνει τό έργο και την ιδέα τών συγγραφέων και τό νόηολό της είναι μιά καλή παράσταση. Η μεταφρασση τού κ. Μυράτ, βισατική καθώς είναι, με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ

έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

έκανε έναν τύπο—και τόν έστριψε με τη γνώση μάς τέχνη του, πλήρη—πύδ ήταν ένας γέρω—αποστρατηγμένος δικαστικός, ίσως έξαυλωμένος. "Ο δικηγόρος Σπρίνερ δέν είναι παρά ένα συμβολικό πρόσφατο που μπαίνει με σκηρική μασορία στο έργο γιά νά άποτελέσει μαζί με τόν Βινέρτ τούς δύο πόλους, όσως έβγα στην άρχή, που γύρω τους δέ περιστραφεί όλο τό έργο. Κάτω από τόν πεπειραμένο δικηγόρο που

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 11)

ΣΗΜ.—"Ελλειψη χώρου μάς έμποδίζει νά δημοσιεύουμε τό κριτικό σημείωμα γιά την παράσταση τού Περισού, που νά δημοσιευτεί στο άλλο φύλλο.